

Początki Euroregionu Niemen

Ideą utworzenia Euroregionu Niemen była potrzeba podniesienia poziomu życia społeczności lokalnych przygranicza poprzez wykorzystanie szansy jaką stworzyły przemiany społeczno-polityczne i transgraniczne położenie obszaru Mazur i Suwalszczyzny na gospodarczej i politycznej mapie Europy.

Inicjatywa utworzenia euroregionu – jako formy organizacji współpracy transgranicznej Polski, Rosji, Litwy i Białorusi pojawiła się na początku 1995 roku w Deklaracji II Bałtyckiego Forum Gospodarczego. Po ponad 2-letnich przygotowaniach – 6 czerwca 1997 roku – podpisane zostało porozumienie o utworzeniu trójstronnego związku transgranicznego Euroregion Niemen, którego założycielami zostali woj. Suwalskie (Polska), województwa Alytus i Mariampol (Litwa) oraz Obwód Grodzieński (Białoruś). Zabrakło strony rosyjskiej, która dopiero w kwietniu 2002 roku przystąpiła do Euroregionu.

Podpisanie porozumienia o utworzeniu Euroregionu Niemen

Euroregion Niemen (co było charakterystyczne dla wschodniego pogranicza Polski) został stworzony w nieco odmienny sposób niż pozostałe euroregiony w Polsce i Europie. Z uwagi na brak równoprawnych struktur samorządowych na terenie Białorusi i Obwodu Kaliningradzkiego porozumienie o utworzeniu Euroregionu podpisane zostało przez przedstawicieli administracji rządowej, co skutkowało niewielkim zaangażowaniem samorządów lokalnych w rozwój współpracy transgranicznej, a zasięg Euroregionu miał charakter terytorialny. Po pięciu latach funkcjonowania przeprowadzono reformę, w wyniku której po stronie polskiej i litewskiej zasięg Euroregionu został zmieniony z terytorialnego na podmiotowy.

Obecnie w skład Euroregionu Niemen wchodzi:

- Ze strony polskiej: samorzady będące członkami Stowarzyszenia „Euroregion Niemen”
- Ze strony litewskiej: samorzady wchodzące w skład Stowarzyszenia „Biuro Euroregionu Niemen w Mariampolu”,
- Ze strony białoruskiej: województwo grodzieńskie,
- Ze strony rosyjskiej: rejony Czerniachowski, Gusiew, Oziorsk, Krasnoznamenski i Niestierow (Obw. Kaliningradzki).

Zarówno w Polsce, jak i w Rosji (Obwód Kaliningradzki FR) oraz na Litwie i Białorusi wiedza o burzliwych losach polsko-rosyjsko-litewsko-białoruskiego pogranicza jest silnie ugruntowana. Jest ona jednym z ważnych wyznaczników zbiorowej pamięci czterech narodów, pamięci nie zawsze przyjaznej względem sąsiada po drugiej stronie granicy. Przemiany jakie nastąpiły w tych czterech krajach, umożliwiły nawiązanie wzajemnych kontaktów, podejmowanych w przypadku Polski i Litwy bez rygorów państwowej kontroli i formalnych ograniczeń. Dużą zasługą miały w tej ewolucji władze samorządowe, organizacje społeczne, oświatowe i kulturalne oraz przede wszystkim Związek Transgraniczny Euroregion Niemen.

Priorytetowe dziedziny działalności Euroregionu obejmują:

1. Rozwój gospodarczy:

- poprawa lokalnej sytuacji gospodarczej poprzez utworzenie Stowarzyszenia Izb Gospodarczych ERN, zintegrowanej bazy danych biznesowych, wolnych obszarów celnych czy stref ekonomicznych,
- organizacja targów i wystaw, spotkań biznesowych, stałych ekspozycji narodowych,
- rozwój przedsiębiorczości,
- utworzenie punktów konsultacyjnych ds. opracowania strategii rozwojowych.

2. Rozwój turystyki:

- odbudowa i zagospodarowanie Kanału Augustowskiego,
- zagospodarowanie turystyczne Wielkich Jezior Mazurskich oraz budowa szlaku wodnego od Wigier do Morza Bałtyckiego (Kanał Mazurski)
- wytyczenie systemu turystycznych szlaków transgranicznych kajakowych, rowerowych i pieszych
- utworzenie centrum Informacji Turystycznej Euroregionu oraz punktów informacyjnych na przejściach granicznych

3. Szkolenia, edukacja i rynek pracy:

- pomoc w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy partnerami (samorządami, organizacjami,
- instytucjami),
- utworzenie Instytutu Demokracji Lokalnej Euroregionu,
- utworzenie Centrum Koordynacji Przestrzennej „Niemen”.

4. Ochronę środowiska:

- ochrona zlewni rzeki Niemen,
- budowa oczyszczalni,
- gospodarka odpadami,
- utworzenie transgranicznych obszarów chronionych,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

5. Rozwój kultury i spraw socjalnych:

- prezentacje i upowszechnienie dokonań artystycznych w różnych dziedzinach twórczości,

- organizacja festiwali kultury pogranicza,
- opracowywanie wspólnych wydawnictw (mapy, albumy poświęcone pomnikom pamięci narodowej, zabytkom itp.),

6. Rozwój transportu:

- poprawa infrastruktury sieci drogowej i kolejowej,
- budowa i rozbudowa przejść granicznych,
- rozbudowa transgranicznych sieci energetycznych.